

COLLECTION OF SCIENTIFIC PAPERS

ISSUE
№54

4TH INTERNATIONAL SCIENTIFIC
AND PRACTICAL CONFERENCE

**MODERN SCIENCE:
RESEARCH, ECONOMY
AND INNOVATION**

JANUARY 21-23, 2026
ZAGREB, CROATIA

INTERNATIONAL SCIENTIFIC UNITY

4th International Scientific and Practical Conference
**«Modern Science: Research, Economy and
Innovation»**

Collection of Scientific Papers

January 21-23, 2026
Zagreb, Croatia

UDC 001(08)

Modern Science: Research, Economy and Innovation. Collection of Scientific Papers with Proceedings of the 4th International Scientific and Practical Conference. International Scientific Unity. January 21-23, 2026. Zagreb, Croatia.

ISBN 979-8-89704-981-3 (series)
DOI 10.70286/ISU-21.01.2026

The conference is included in the Academic Research Index ReserchBib International catalog of scientific conferences.

The materials of the collection are presented in the author's edition and printed in the original language. The authors of the published materials bear full responsibility for the authenticity of the given facts, proper names, geographical names, quotations, economic and statistical data, industry terminology, and other information.

The materials of the conference are publicly available under the terms of the CC BY-NC 4.0 International license.

ISBN 979-8-89704-981-3

© Participants of the conference, 2026
© Collection of Scientific Papers "International Scientific Unity", 2026
Official site: <https://isu-conference.com/>

CONTENT

SECTION: AGRICULTURAL SCIENCES

Косташ В.

ВПЛИВ РІЗНИХ РІВНІВ ПРОБІОТИЧНОЇ ДОБАВКИ НА
ПОКАЗНИКИ КРОВІ СУХОСТІЙНИХ КОРІВ..... 12

Губарєв І.А., Діброва Л.В.

ОГЛЯД ПІДХОДІВ ДО ПРОГНОЗУВАННЯ ПОПИТУ НА
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКУ ТЕХНІКУ..... 15

Третьякова С., Компанієць Є., Горова І., Олещенко Д.

ПЕРЕДУМОВИ ТА ЕВОЛЮЦІЯ ЦИФРОВОЇ АГРОНОМІЇ: ВІД
ЛОКАЛЬНИХ ІННОВАЦІЙ ДО ГЛОБАЛЬНОЇ СИСТЕМИ..... 18

SECTION: ARCHITECTURE AND CONSTRUCTION

Vysochan N.

HISTORY OF THE DEVELOPMENT OF HIGH-RISE
CONSTRUCTION. SCOPE OF APPLICATION AND MAIN
FEATURES OF MULTI-STOREY BUILDINGS WITH A STEEL
FRAME..... 22

SECTION: ART HISTORY AND LITERATURE

Вергунов С.В., Вергунова Н.С., Клименко С.О.

ІМЕРСИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ГРАФІЧНОМУ ДИЗАЙНІ.
ВІЗУАЛЬНА НОВЕЛА У ВІРТУАЛЬНІЙ РЕАЛЬНОСТІ..... 26

Тkachenko P.

STRUCTURING THE PERCEPTION OF COMPLEX MESSAGES
THROUGH VISUAL MOTION..... 30

SECTION: BIOLOGY AND BIOCHEMISTRY

Апецько А.М.

ІНДЕКС МАСИ ТІЛА ЛЮДИНИ ТА ВАРІАЦІЇ ЙОГО
ВИЗНАЧЕННЯ..... 36

Məmmədova Z.

BİOLOGİYA DƏRSLƏRİNDƏ RƏQƏMSAL RESURLARIN
PEDAQOJİ ƏNƏMİYYƏTİ..... 39

SECTION: CHEMISTRY AND PHARMACEUTICALS

- Деркач Г., Іванишин В.**
ДОСЛІДЖЕННЯ БАГАТОКОМПОНЕНТНОГО СКЛАДУ
ДІЄТИЧНОЇ ДОБАВКИ «ГЛІЦИН ФОРТЕ» МЕТОДАМИ
ФУНКЦІОНАЛЬНОГО АНАЛІЗУ 45

SECTION: CULTUROLOGY AND PHILOSOPHY

- Крамарчук І.**
ГЕНДЕРНА ПРОБЛЕМАТИКА У НАУКОВОМУ ДИСКУРСІ: ІДЕЇ,
ПОЗИЦІЇ, ВИКЛИКИ..... 48

SECTION: ECOLOGY

- Balakhanova G.V.**
ANALYSIS OF FOOD CHAINS AND TROPHIC INTERACTIONS IN
SOIL ECOSYSTEMS..... 51

- Balakhanova G.V.**
GREEN INFRASTRUCTURE AND URBAN ECOSYSTEM RESILIENCE 56

SECTION: ECONOMY

- Салямон-Міхєєва К.Д.**
КОНТРОЛЬ ЯКОСТІ АУДИТОРСЬКИХ ПОСЛУГ У КОНТЕКСТІ
ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ БІЗНЕСУ 62

- Шпак А.Д.**
МЕНЕДЖМЕНТ І МАРКЕТИНГ ПІДПРИЄМСТВА В КОНТЕКСТІ
ДІЇ ЗАКОНУ ВАРТОСТІ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ..... 64

- Коршенюк Б.**
ІВЕНТ-МЕНЕДЖМЕНТ, ЯК ІНСТРУМЕНТ
КОМАНДОУТВОРЕННЯ..... 67

- Ismayilova G.Z., Quliyeva G.F., Mushkiyev Z.A.**
BASIC CONCEPTS OF FINANCIAL MANAGEMENT..... 69

- Путіхов А., Максимова Ю.**
ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ БАНКІВСЬКИХ ПОСЛУГ ЯК ІНСТРУМЕНТ
ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ БІЗНЕСУ 71

Moskvina A., Mu Junfa FORMATION AND IMPLEMENTATION OF THE EXPORT POTENTIAL OF EDUCATIONAL SECTOR ENTERPRISES AS A CONDITION FOR SUSTAINABLE INTEGRATION INTO INTERNATIONAL MARKETS.....	74
Скидан М., Пригула С. СТРЕТАГІЧНІ НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ТА ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ.....	79
Ishchenko V. OPTIMIZATION OF USED CAR PRICING AI-BASED ONLINE AUCTION PLATFORMS.....	83
Яровенко О.О., Самодай В.П. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ В СФЕРІ HR-ТЕХНОЛОГІЙ.....	89
Радзімовська О.В., Камінський Л.Ю., Боєчко Л.А. МОДЕЛІ ВПЛИВУ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ, ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД.....	92
Мачула А.О., Самодай В.П. ІНОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В УПРАВЛІННІ КАДРАМИ ТА СПЕЦИФІКА ЇХ ВИКОРИСТАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВАХ.....	95
SECTION: FINANCE AND BANKING	
Велігодська А.І. «ДИНАМІКА NPL ТА ЗАХОДИ, НАПРАВЛЕНІ НА СТРИМУВАННЯ ЗРОСТАННЯ СУМ БАНКІВСЬКИХ ОБОВ'ЯЗКОВИХ РЕЗЕРВІВ»	98
SECTION: FOOD TECHNOLOGIES	
Polishchuk V., Tsekhmistrenko S., Polishchuk S., Rol N. SALT LITERACY AMONG YOUTH: THE GAP BETWEEN THEORETICAL KNOWLEDGE AND DIETARY HABITS.....	103
SECTION: HISTORY	
Соколова Н.Д., Олексин І.Я. ВИКЛАДАЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ А. МЕТЛИНСЬКОГО В ХАРКІВСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ (ЗА СПОГАДАМИ СТУДЕНТІВ)	105

Гузенко Ю.І. КАРА-ХАРМАНСЬКА БИТВА 6 СЕРПНЯ 1625 р. В ОПИСІ КЯТІБА ЧЕЛЕБІ: ДО ПРОБЛЕМИ ВІДНОВЛЕННЯ ПОДІЙ.....	107
--	-----

SECTION: INFORMATION TECHNOLOGY & CYBERSECURITY

Сичков В.С. ОГЛЯД ІСТОРИЧНОГО РОЗВИТКУ І ФУНКЦІОНАЛЬНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЛЯ АВТОМАТИЗОВАНОГО НАСТРОЮВАННЯ АКУСТИЧНИХ СТРУННИХ МУЗИЧНИХ ІНСТРУМЕНТІВ.....	112
--	-----

Юрченко Ю., Чорнокнижний Р. ІННОВАЦІЇ В ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЯХ ТА КІБЕРБЕЗПЕЦІ	118
---	-----

Деркач Т., Львов Л. ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЧИННИК ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА.....	119
--	-----

Priadko V., Golian N. METHODS OF SOFTWARE VERIFICATION IN FINANCIAL SYSTEMS	121
---	-----

Mychka S. OPTIMIZING PREDICTION BY PARTIAL MATCHING WITH BURROWS-WHEELER TRANSFORM.....	123
--	-----

SECTION: JOURNALISM

Досенко А. АЛГОРИТМИ ПРОТИСТОЯННЯ ПРОПАГАНДИ КРАЇНИ- АГРЕСОРА В УКРАЇНІ: АКТУАЛЬНІ ПОЗИЦІЇ.....	126
--	-----

SECTION: JURISPRUDENCE

Замрига А.В. МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ ПІДХОДИ ДО ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ.....	129
--	-----

Гуменюк Ю.І. ОСОБЛИВОСТІ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ СУДОУСТРОЮ В РЕСПУБЛІЦІ ПОЛЬЩА.....	132
--	-----

Вергун В.А., Лісіцина Ю.О. КРИМІНАЛІСТИЧНІ ОСНОВИ ТА ПРОЦЕСУАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ОГЛЯДУ ТРУПА.....	135
--	-----

Мінайлов І.Д., Березняк В.С.
ПРОБЛЕМИ КВАЛІФІКАЦІЇ ВОЄННИХ КРИМІНАЛЬНИХ
ПРАВООПОРУШЕНЬ В УМОВАХ ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ..... 138

Байбарза Д.В., Хашев В.Г.
ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ВИКОНАННЯ ПОКАРАННЯ У ВИГЛЯДІ
ГРОМАДСЬКИХ РОБІТ..... 141

Чупрій-Бакшеєва Д.Ю.
ТРАНСФОРМАЦІЯ ПРАВОВОГО СТАТУСУ ЦИФРОВИХ АКТИВІВ
У ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ: ВІД ДОГОВІРНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДО
ЗАКОНОДАВЧОГО ВИЗНАННЯ (2024–2026 рр.) 143

SECTION: MANAGEMENT AND PUBLIC ADMINISTRATION

Мазур І.І.
МЕНЕДЖМЕНТ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ
РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ..... 146

Krysko Zh.
ADAPTIVE MANAGEMENT OF ORGANIZATIONS IN THE ERA OF
DIGITAL TRANSFORMATION..... 149

SECTION: MARKETING AND ADVERTISING

Саєнсує М.А., Беспалов В.М., Кочевой М.М., Тарасова К.І.
ЦІНОУТВОРЕННЯ В ІНТЕРНЕТ У ЦИФРОВУ ЕПОХУ 152

SECTION: MEDICINAL CHEMISTRY

Shukurullayeva D.I., Yuldasheva R.D.
KASALLIKLARNI ERTA TASHXISLASHDA KLINIK KIMYO VA
BIOMARKERLARNING AHAMIYATI..... 156

SECTION: MEDICINE

Kryzhychkovska D.
INTEROCEPTION-BASED THERAPEUTIC APPROACHES IN
ADDICTION..... 164

Salimov X.A., Abbasov A.N.
PREVENTION OF ODONTOGENIC MAXILLARY SINUSITIS
DURING ROOT CANAL FILLING..... 167

Копійка Г., Кравченко Т., Данильчук Г., Корнован Г. ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ПІДТРИМКИ МАТЕРІВ ПІД ЧАС ГРУДНОГО ВИГОДОВУВАННЯ.....	173
Svyrydova N., Chupryna G., Sereda V., Prykhodska I. DISORDERS OF THE INTERACTION BETWEEN THE "LUNGS" AND "KIDNEYS" SYSTEMS: ACUPUNCTURE VIEW ON MECHANISMS, CORRECTION IN THE PROCESS OF REHABILITATION AND CASE ANALYSIS.....	175
Коцур Н., Гріненко Ю., Боднарчук В. ОЦІНКА ВПЛИВУ СТРЕСОГЕННИХ ФАКТОРІВ НА ПСИХОСОМАТИЧНЕ ЗДОРОВ'Я ДІТЕЙ ТА ПІДЛІТКІВ В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ.....	180
Трофименко В.В., Мельник Б.І. ЗАСТОСУВАННЯ АЛГОРИТМІВ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ДЛЯ АВТОМАТИЧНОГО КОНТУРУВАННЯ КРИТИЧНИХ ОРГАНІВ ПРИ ПЛАНУВАННІ ПРОМЕНЕВОЇ ТЕРАПІЇ.....	185
Денисенко Д., Гончарова Н., Боєва Ю., Гончарь О., Ковтун М. МОДИФІКОВАНИЙ ПІДХІД ДО ЛАЗЕРНОГО ЛІКУВАННЯ ДІАБЕТИЧНОЇ НЕОВАСКУЛЯРНОЇ ГЛАУКОМИ.....	187
Protsyk V. PREDISPOSING CONDITIONS OF DRUG-INCLUDED PARKINSONISM DURING ANTIPSICHOTIC THERAPY.....	190
Гриник С.А., Федорченко Ю.В. ПАТОГЕНЕТИЧНІ МЕХАНІЗМИ ФОРМУВАННЯ НАБРЯКІВ.....	194
Марковська О.В., Луценко Є.Ю., Подгорна Д.С. КАПСУЛЬНІ ТЕХНОЛОГІЇ В УМОВАХ НЕСТАЦІОНАРНОЇ МЕДИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ПРИ МІННО-ВИБУХОВІЙ ТРАВМІ.....	197
SECTION: MILITARY AFFAIR	
Mazur V., Simchuk P. MULTI-CRITERIA DECISION-MAKING METHOD FOR MILITARY COMMAND UNDER CONDITIONS OF UNCERTAINTY WHILE PERFORMING ARMED AGGRESSION REPULSING TASKS.....	201
Сисоєнко С., Аркушенко П., Гузій Є., Кузьміч О. ФУНКЦІОНАЛЬНО-ЦІЛЬОВИЙ ПІДХІД ДО АНАЛІЗУ ДАТЧИКІВ НАДЛИШКОВОГО ТИСКУ.....	203

SECTION: OCCUPATIONAL HEALTH

Костенко О.М.

БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ЯК СОЦІАЛЬНА КАТЕГОРІЯ..... 205

SECTION: PEDAGOGY, PHILOLOGY AND LINGUISTICS

Samedov K.

THE WORK OF PEDAGOGICAL COLLECTIVE OF SECONDARY
GENERAL SCHOOLS WITH OF PUPIL- TEENAGERS OF GROUP OF
RISK..... 208

Fərəsova G.Ə.

TƏHSİL MENECMENTİNDƏ MALİYYƏ RESURSLARININ
SƏMƏRƏLİ İDARƏ EDİLMƏSİ..... 213

Михальчук М.

ЗАХИСТ БАТЬКІВЩИНИ ЯК ЦІННІСНИЙ ОРІЄНТИР КОЗАЦЬКОЇ
ПЕДАГОГІКИ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ
ВЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ..... 220

Холтобіна О.У.

ДИСТАНЦІЙНА ОСВІТА ДОШКІЛЬНИКІВ ЯК ВИМОГА СУЧАСНОСТІ 223

Ільченко А.І.

АНГЛІЙСЬКА МОВА ЯК СКЛАДОВА БОЙОВОЇ
СПРОМОЖНОСТІ: ТРАНСФОРМАЦІЯ ПІДГОТОВКИ ОФЦЕРІВ
ЗСУ В РЕАЛІЯХ СУЧАСНОЇ ВІЙНИ..... 227

Гречишкіна І.А.

ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНЕ ВИХОВАННЯ СТАРШИХ
ДОШКІЛЬНИКІВ У ПРОЦЕСІ СЮЖЕТНО-РОЛЬОВОЇ ГРИ..... 231

Ведмідь В., Катаєва А.

ПРОЄКТНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ЕМОЦІЙНОГО
ІНТЕЛЕКТУ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ..... 234

Vorobyeva K.

PRACTICAL ASPECTS OF USING INFORMATION AND
COMMUNICATION TECHNOLOGIES FOR ORGANIZING
STUDENTS' INDEPENDENT WORK IN THE PROCESS OF
LEARNING A FOREIGN LANGUAGE..... 237

Пархоменко А.

КУЛІНАРНИЙ РЕЦЕПТ ЯК ЖАНР ГАСТРОНОМІЧНОГО ДИСКУРСУ 239

Bilash O., Vrublevskyi I., Hrodz N., Hlova T. PRINCIPLES AND METHODS OF TRAINING IN THE MILITARY EDUCATION SYSTEM.....	242
---	-----

SECTION: PHYSICAL AND MATHEMATICAL SCIENCES

Chaplyhin V. DATA TRANSMISSION USING FEMTOSECOND LASERS.....	245
--	-----

SECTION: PHYSICAL EDUCATION AND SPORT

Дейнеко А.Х., Сутула В.О., Марченков М.К. ЕВОЛЮЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ СПОРТИВНОЇ ГІМНАСТИКИ В КОНТЕКСТІ ІСТОРИЧНИХ ТРАДИЦІЙ ТА СУЧАСНИХ ІННОВАЦІЙ	247
---	-----

Поліщук А.Ю. ПРИЙНЯТТЯ СПАДЩИНИ ПРИ ЗДІЙСНЕННІ ОПІКИ НАД МАЙНОМ.....	252
---	-----

SECTION: PHYSICS AND ASTRONOMY

Vidmachenko A.P. GENERAL FEATURES OF THE INTERNAL STRUCTURE OF THE PLANET MARS.....	260
--	-----

SECTION: PSYCHOLOGY

Кравченко Т.Ю., Копійка Г.К. ЦИФРОВИЙ СТРЕС: АНАТОМО-ПСИХОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ТА НАСЛІДКИ ДЛЯ ПСИХОЛОГІЇ ЗДОРОВ'Я.....	266
--	-----

Чепіга Л. ОСОБЛИВОСТІ СЕНСОЖИТТЄВИХ ОРІЄНТАЦІЙ У ЖІНОК, ЩО ПЕРЕЖИВАЮТЬ СЕНСОЖИТТЄВУ КРИЗУ ВНАСЛІДОК ВИМУШЕНОЇ МІГРАЦІЇ.....	268
---	-----

Дуткевич Т.В. ПСИХОЛОГІЧНА ОСВІТА МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЯК ЧИННИК ВПРОВАДЖЕННЯ КОНЦЕПЦІЇ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ.....	272
---	-----

Стахова О.О., Микитюк А.С. ЕМОЦІЙНЕ ВИГОРАННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ В УМОВАХ ВІЙНИ ЯК ПСИХОЛОГІЧНА ПРОБЛЕМА.....	276
---	-----

Мироненко Л. ТОНАЛЬНІСТЬ КОНТАКТУ: МУЗИКА І РЕЛЯЦІЙНИЙ ПСИХОАНАЛІЗ У СПІЛЬНОМУ СЛОВНИКУ АКОРДУ Й АФЕКТУ	279
--	-----

SECTION: TECHNICAL SCIENCES

Корчак М.М. ТЕХНОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВИРОЩУВАННЯ БАГАТОРІЧНИХ ТРАВ.....	284
--	-----

Ihnatiev O., Savielieva O. CREATION OF INFORMATION MODELS OF MANUFACTURABILITY AT THE EARLY STAGES OF EQUIPMENT DESIGN SELECTION.....	292
---	-----

Нежальська К. ОЦІНКА ТЕОРЕТИЧНОЇ ДОСТОВІРНОСТІ ПАРАМЕТРІВ ПОВЕРХОНЬ, ОТРИМАНИХ МЕТОДАМИ АКТИВНОГО ДИСТАНЦІЙНОГО МОНИТОРИНГУ.....	294
--	-----

Потапенко М.В., Дарморіс П.М., Шаршонь В.Л. ІНТЕГРАЛЬНИЙ ПІДХІД ДО ВИЗНАЧЕННЯ ТЕХНІЧНОГО СТАНУ ПОВІТРЯНИХ ЛІНІЙ ЕЛЕКТРОПЕРЕДАЧ.....	297
--	-----

Чезлов Д.М., Азізов В.Р., Стус А.В., Чоларія Р.Г. АВТОМАТИЗАЦІЯ ПЕРЕХОПЛЕННЯ ДЛЯ ДРОНІВ ПЕРЕХОПЛЮВАЧІВ.....	299
--	-----

Алексєєва Ю. АНАЛІЗ РИЗИКІВ ВИНИКНЕННЯ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ ТЕХНОГЕННОГО ХАРАКТЕРУ ТА ПОЖЕЖ НА АЗС В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ.....	302
---	-----

SECTION: TRANSPORT TECHNOLOGIES AND LOGISTICS

Кучеренко В.Ю., Руденко С.В., Пуляєв І.О. ЕКОЛОГІЧНЕ ЗАБРУДНЕННЯ МОРСЬКОГО СЕРЕДОВИЩА: ДЖЕРЕЛА, НАСЛІДКИ ТА ШЛЯХИ МІНІМІЗАЦІЇ.....	305
---	-----

SECTION: VETERINARY MEDICINE

Тодоров М., Павлова А. ІНФОРМАТИВНІСТЬ БІОХІМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ У РАЗІ ГЕПАТОПАТІЙ У ТВАРИН.....	309
---	-----

SECTION: OCCUPATIONAL HEALTH

БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ЯК СОЦІАЛЬНА КАТЕГОРІЯ

Костенко Олена Михайлівна

доктор технічних наук, професор

Полтавський державний аграрний університет, Україна

У сучасних умовах суспільного розвитку проблема безпеки життєдіяльності набуває комплексного та міждисциплінарного характеру. Зростання техногенних, екологічних, соціальних і воєнних загроз, ускладнення умов праці та побуту, інтенсифікація інформаційних потоків істотно підвищують ризики для життя і здоров'я людини [1]. За таких умов безпека життєдіяльності постає не лише як прикладна галузь знань, а як важлива соціальна категорія, що є рівнем відображення захисту особи, суспільства і держави.

На сферу безпечної життєдіяльності людини в сучасних реаліях України впливає комплекс взаємопов'язаних різнопланових чинників, які охоплюють воєнний, соціальний, економічний, техногенний та психологічний виміри [2]. Основними чинники впливу є:

– воєнні дії та воєнний стан: збройна агресія, ракетні та дроніві атаки, мінна небезпека, руйнування інфраструктури безпосередньо загрожують життю і здоров'ю населення та суттєво змінюють умови повсякденної життєдіяльності;

– стан цивільного захисту та готовність населення до надзвичайних ситуацій: наявність укриттів, систем оповіщення, навички дій під час повітряних тривог, евакуації та надзвичайних ситуацій визначають рівень індивідуальної й колективної безпеки;

– соціально-економічні умови життя: рівень доходів, зайнятість, безпека праці, енергетична стабільність, доступ до житла та базових послуг істотно впливають на можливість забезпечення безпечного життя;

– стан системи охорони здоров'я: доступність медичної допомоги, екстрених служб, реабілітаційної та психологічної підтримки, особливо в умовах підвищених ризиків і травматизації населення;

– психологічний стан та психосоціальна стійкість населення: хронічний стрес, тривожність, втома, посттравматичні стани впливають на здатність людини адекватно реагувати на небезпеки та дотримуватися правил безпеки;

– інформаційне середовище та інформаційна безпека: вплив дезінформації, інформаційних атак, надлишку тривожних новин формує поведінкові ризики та загрожують психологічній безпеці;

– екологічні та техногенні загрози: пошкодження промислових об'єктів, енергетичної інфраструктури, ризики хімічного та радіаційного забруднення створюють додаткові небезпеки для життєдіяльності;

– рівень освіти та культури безпеки: обізнаність населення щодо правил безпечної поведінки, домедичної допомоги, мінної безпеки та дій у кризових ситуаціях є визначальним чинником зниження ризиків;

– соціальна згуртованість і взаємодопомога: волонтерство, підтримка громад, взаємна відповідальність підвищують загальний рівень безпеки та стійкості.

Тобто у сучасних реаліях України сфера безпечної життєдіяльності людини формується під впливом комплексу воєнних загроз соціально-економічної нестабільності, психологічного навантаження та рівня підготовленості суспільства до ризиків, що є ключовим соціальним чинником виживання населення, його стійкості та умінь пристосовуватися до екстремальних умов існування.

Соціальний зміст безпеки життєдіяльності визначається рівнем соціально-економічного розвитку суспільства, ефективністю державного управління, станом інституцій соціальної підтримки та медичної допомоги, рівнем освіти і культури безпеки населення [3]. Він формується під впливом соціально-психологічного стану суспільства, розвитку громадянських інститутів, інформаційного середовища та наявності зовнішніх загроз, зокрема надзвичайних ситуацій і воєнних дій.

Безпека є базовою соціальною потребою людини та однією з фундаментальних цінностей суспільства. Вона є обов'язковою передумовою реалізації прав людини, гарантування гідного рівня життя та довгострокового сталого розвитку. Високий рівень безпеки життєдіяльності свідчить про гуманістичну спрямованість соціальної політики держави та зрілість громадянського суспільства.

Формування культури безпечної поведінки є важливим соціальним завданням, що охоплює процеси виховання молоді, професійного навчання здобувачів вищої освіти з високосвідомим розумінням соціальної відповідальності [4]. Культура безпеки передбачає усвідомлення небезпек, умінь оцінювати ризики та відповідально діяти у стандартних і надзвичайних ситуаціях.

Виховання молоді є ключовим соціальним механізмом формування культури безпеки життєдіяльності. Саме у молодому віці закладаються базові установки щодо дотримання норм безпечної поведінки, готовності до дій у надзвичайних ситуаціях, здатності до системного аналізу ризиків і прийняття обґрунтованих управлінських рішень. За означених умов культура безпеки життєдіяльності набуває значення ключової складової соціального виховання, спрямованого на формування свідомого, соціально відповідального громадянина.

У соціальному вимірі безпека життєдіяльності тісно пов'язана з поняттям соціального ризику. До основних соціальних загроз належать професійний травматизм, захворюваність, психологічне перенавантаження, інформаційні загрози, соціальна нестабільність та наслідки надзвичайних ситуацій. Значна частина цих ризиків має системний характер і потребує комплексного міжсекторального реагування.

Особливу роль відіграє психологічна безпека, що охоплює збереження психічного здоров'я, формування стресостійкості та протидію негативному інформаційному впливу. У сучасному інформаційному суспільстві ці аспекти є невід'ємною складовою безпеки життєдіяльності.

Формування безпеки життєдіяльності як соціальної категорії є спільною відповідальністю держави, суспільства та особистості. Держава формує нормативно-правову базу, розробляє та впроваджує соціальні програми, забезпечує функціонування систем захисту працівників на виробництві та систем захисту цивільного населення. Суспільство сприяє формуванню культури безпеки через освітні та громадські ініціативи. Особистість, також, несе відповідальність за дотримання правил безпечної поведінки, підвищення власної обізнаності та активну участь у створенні безпечного соціального середовища. Тобто, соціальний характер культури безпеки життєдіяльності проявляється у взаємозв'язку індивідуальної поведінки людини з безпекою суспільства загалом.

Важлива роль у формуванні культури безпеки життєдіяльності належить системі освіти, сім'ї, громадським інституціям та засобам масової інформації. Освітній процес має забезпечувати не лише засвоєння теоретичних знань з безпеки життєдіяльності, а й формування практичних умінь, моделей безпечної поведінки та ціннісного ставлення до життя і здоров'я. Інтеграція питань безпеки у виховну роботу закладів освіти зумовлює зростання соціальної відповідальності молодого покоління.

Отже, безпека життєдіяльності як соціальна категорія є багатовимірним явищем, що поєднує індивідуальні, соціальні та державні аспекти. Вона є невід'ємною соціальною складовою виховання молоді, що забезпечує підготовку особистості до життя в умовах підвищених ризиків, а також відображає рівень розвитку суспільства, ефективність соціальних інститутів та ступінь відповідальності за життя і здоров'я людини. Формування культури безпеки життєдіяльності є стратегічним завданням сучасної освіти та соціальної політики і фундаментальною складовою сталого поступу як локальних спільнот, так і світової спільноти.

Список використаних джерел

1. Кузьменко О. В. Соціальні аспекти безпеки життєдіяльності в умовах сучасних викликів. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: Соціальні науки. 2022. № 45. С. 112–118.
2. Кравчук О. С. Соціальні ризики та безпека життєдіяльності населення в умовах кризових трансформацій. Український соціум. 2023. № 1 (84). С. 88–96.
3. Литвиненко С. А. Соціальні чинники формування безпечної життєдіяльності населення. Наукові записки НаУКМА. Соціологічні науки. 2020. Т. 3. С. 41–47.
4. Шевченко І. В. Формування культури безпеки життєдіяльності як складової соціального виховання молоді. Педагогіка і психологія професійної освіти. 2022. № 1. С. 134–140.